

kan den højtærede Statsminister nok forstaa. Jeg regner derfor „alle Tider“ som de Dage, enhvers Liv har; jeg regner med det Tidsspand, jeg selv har beskæftiget mig med Politik, og der maa jeg sige, at vi, der hører til den Side, jeg repræsenterer, altid indenfor den Periode, vi har beskæftiget os med Politik, har været Tilhængere af Forholdstalsvalgmaaden. Vi har været Tilhængere af denne Valgmetode, fordi den giver Adgang til Repræsentation i Forhold til Vælgernes Antal, i Forhold til Valgresultatet. Vi glædede os derfor over i 1915 at se de andre Partier naa frem til samme Erkendelse. Og i denne Tid, hvor man diskuterer med stor Iver, hvor mange Stemmer der staar bagved dette Ministerium, hvor man har denne Drøftelse Dag ud, Dag ind, glæder vi os over, at Sindene er blevet opladt for det rigtige i Forholdstalsvalgmaadens Princip; man er endogsaa naaet til, at det minutløst skal undersøges, om der bag et Ministerium staar et Flertal af Vælgere. Dette er ganske vist en Betragtning, som er vidt forskellig fra de Betragtninger, der var fremme i sin Tid, og som sagde, at man bryder sig ikke om, hvorledes Vælgernes Stemmer afgives, men det, det kommer an paa, er, hvem der rent brutalt faar Flertal paa Rigsdagen. De Folk, der ræsonnerede saaledes i Begyndelsen af dette Aarhundrede under Forhandlingerne om Valgloven, maa i Sandhed siges at have skiftet Sind, naar man nu vil til at undersøge paa det mest minutløse, hvorvidt der staar et Flertal af Vælgere bagved det nuværende Flertal eller bagved Oppositionen.

Ser man paa den Valglov, vi har faaet, saa indeholder den efter vor Mening adskillige Brist. Den indeholder naturligvis for det første de Brist, der knytter sig politisk set til selve Forholdstalsvalgprincippet; thi Forholdstalsvalgmaaden medfører meget let, at en Mængde Smaapartier myldrer op af Jorden, et eller andet Grundejerparti, et eller andet Detailhandlerparti, et eller andet Landmandsparti, et eller andet Missionsparti, et eller andet Afholdsparti o. s. v. Det rene Forholdstalsvalg vil kunne lave hele det politiske Liv om til et mærkværdigt Fænomen med en hel Mængde Smaagrupper uden egentlig politisk Sammenhæng. Man vilde have meget vanskeligt ved ud af alle disse Smaaparcereller at danne sig noget som helst Helhedsbillede, og et Forholdstalsvalg, som førte ud i den Slags Konsekvenser, vilde efter min Mening

kunne skabe højest uhyggelige parlamentariske Tilstande. Men dette vilde dog forudsætte, at vi havde Forholdstalsvalg i Danmark som en stor Valgkreds. Det har vi ikke, og det tilstræber ingen, men alligevel, skønt vi har Forholdstalsvalg paa en ganske speciel Maade, vil der altid, naar vi faar Forholdstalsvalg, i hvert Fald som en Overgangssygdom, komme adskiligt af den Art, som man naturligvis i den politiske Verden med Opmærksomhed maa se hen paa, for at man ikke derigenem naar til at faa det parlamentariske System helt forvredet.

Dernæst har det nuværende Valgsystem efter vor Mening den Fejl ved Kombination af Enkeltmandskredse og Forholdstalsvalg, at det ikke helt giver et Billede af Vælgernes Sindelag. Den Omstændighed, at Enkeltmandskredsene er ikke blot Opstillingskredse, men ogsaa Valgkredse, bevirker, at Vælgene i disse Kredse er tilbøjelige til under Afstemningen paa Valgdagen at se bort fra, at vi har Forholdstalsvalg, og lægge Hovedvægten paa, at der i Kredsen staar en Kamp mellem tvende af de opstillede Kandidater. I de Kredse, hvor Valgene finder Sted, interesserer efter min Erfaring store Dele af Vælgene sig mere for at kaste en Mand, der repræsenterer et System, end for at vælge mellem de andre. Der kan være en Situation, som f. Eks. nu, hvor jeg vel uden at overdrive kan sige om det nuværende Ministerium, at det kunde være mere populært, end det er. Og da vil utvivlsomt rundt omkring i Kredsene den Omstændighed, at der stod en Repræsentant for denne Regering som Kandidat med nogen Udsigt til at blive valgt, medens en anden Kandidat nærmest havde Chance for at slaa vedkommende, fremkalde en Tilbøjelighed hos mange Mennesker, for hvem Ministeriet ikke synes saa forfærdelig megen Popularitet værd, til at kaste deres Stemmer paa den næstbedste af de opstillede Kandidater for at slaa den værste — i dette Tilfælde mener jeg naturligvis Ministeriets Kandidat. Denne Tilstand forvrider ligesom ved Omvalg Billedet af Stemningen hos Vælgene. I den vedkommende Valgkreds følger Vælgene sig fristede bort fra deres egentlige Sindelag; fra at følge deres egentlige Stemning; at kaste deres Stemmer paa den, der staar dem nærmest. Det er et Forhold, som altsaa hindrer Vælgene i at stemme i den paagældende Valgkreds, saaledes som deres Sindelag tilsiger dem. I Norge saa vi det tydeligt. Vi saa, at $\frac{1}{3}$ af Vælgene